



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma Diana**

**Diana, Antonino**

**Coloniae Agrippinae, 1656**

Ludus.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40647**

pecunia transferit in depositarium ex l. Lucius, & l. dies sponsaliorum, §. qui pecunia ff. de positi. quod est contra naturam depositi, p. 1. tr. 8. ref. 89.

Redditus Cancellariæ Episcopalis locati non possunt, sed debent exerceri per ministros Episcopi. Quemadmodum etiam emolumenta tempore vacationis sedis Episcopalis proveniunt ex iurisdictione, & sigillo, aut vnde-  
quaque p. 10. tr. 16. ref. 51.

## L V D V S.

**L**udus est contractus quidam inter duos, aut plures dandi rem propositam victori? Alius est merè fortuitus, alius merè ingeniosus, alius mixtus. Merè fortuitus est omnibus prohibitus, Clericis quidem in iure Canonico,

Fortuitus prohibetur omnibus. *cap. Clericus 2. & Auth. de sanctis Episc. §. Interdicimus, de vita, & honest. Cleric. Laicus verò in iure Casareo Aleazarum usus, de relig. solor. ff. de aleas.*

Clericis quidem, in sacris, aut beneficiariis. **2** Sed adverte, quod iura præcitata de Clericis non comprehendunt Clericos in minoribus, sed tantum constitutos in sacris, vel beneficiarios. Ita Sanchez opusc. 10. primo c. octavo dub. 28. nu. 8. contra Alcozer tr. de ludo c. 11. Putat tamen Sanchez contra Salas de ludo, dubio

Et Religiosis. **2** 4. num. tertio. Comprehendere Religiosos etiam non Clericos, quia ludi aleæ, & taxillorum, de quibus loquimur, sunt statui Religioso valde indecentes. Verum cum communi, & probabiliori sententia addit, Clericum prohiberi his ludis semel, aut iterum sine scandalo ludentem, non peccare mortaliter, secus verò si sæpè, etiam si luderet recreationis causa, quia Canones id illi prohibent sub gravibus poenis. At Sylvester Verbo Ludus quæst. 4. & D. Antoninus p. 2. tit. 1. c. 23. §. 2. docent, nec esse mortales tales

sed frequentare, & notabilem summam ludere: quia consuetudo licet aggravet peccatum, non tamen mutat de veniali in mortale. Et Caietanus Verb. Clericorum peccata, docet absolutè, ex vi iuris

Summa Diana.

positivi, Clericos non peccare ludendo ludis prohibitis part. 4. tractat. 4. ref. 183. Ego quidem cum Amico tom. quinto de iustitia, disp. 28. sectio. 1. num. 10. pro certo habeo ludum Clericorum, in quo ludum est moderatum, si exposita pecunia non excedat moderatam quantitatem, considerata qualitate, & facultate personæ ludentis, ceteri posse licitum, assumptum præcipuè pro recreatione animi, p. 7. tr. 9. ref. 3.

**3** De Religiosis autem est distinguendum cum Dicastillo de iustitia libro secundo tract. 18. disp. secunda, dub. 2. n. 21. Illæ enim Religiones, in quibus maxime viget Regularis observantia aded abhorrent à ludis vitiosis, alearum præcipuè, chartarum, & taxillorum, ut ne nomen quidem ludi soleat permitti. Quare si quis auderet in huiusmodi Religionem tales ludos inducere, ludens ipse, aliis exemplum præbens, & superiores id scientes, & non impediens, nedum coniventes, vix, immò ne vix quidem à peccato mortali excusarentur. In aliis autem Religionibus, in quibus eiusmodi ludi iam vsu recepti videntur, & permisi, non erit peccatum mortale illis ludere, etiam si ludentes ludum intendant moderatum; dummodo Religiosus eam solum pecuniam exponat, quam liberè potest in sui commodum, vel recreationem expendere p. 7. tr. 9. ref. 4.

**4** Quoad laicos etiam, ex vi legum, & seculis circumstantiis, dicendum est, non peccare mortaliter, ludendo alicui, & taxillis, quia ludus de iure naturæ non est prohibitus nec per se destitutus ad usum pravæ actionis, ut docet can.

Molina de iustitia, tractat. secundo, disputatio. 51. contra Scacciam de commerc. §. Potest ve-  
rd peccare mortaliter, ratio-  
ner, ratio-  
ne circum-  
stantiarum.

Ffff &

& alii. part. 2. tract. 15. ref. 65. & part. 7. tr. 9. ref. 2.

**Ludentes** 5 Qui verò ludit cum intentione lucum intentiōe lucrā dicendus peccare mortaliter, nec venialiter. Quamvis enim Ricardus in 4. dist. 18. art. 6. quæst. fin. & alii docuerint peccare mortaliter, hac præcipue ratione, quia ludus, animo lucrādi exercitus, est contra decimum Decalogi præceptum: Non concupisces rem proximi tui, & Navar. in Manuel. cap. 19. vel. 20 n. 3. & 8. cum aliis asserat peccare venialiter, tamen utrisque adversatur, & rationes confutat Lugo de iust. tom. 2. disp. 31. sect. 1. num. 3. & alii. Et ad illorum fundamentum respondet, in decimo Decalogi præcepto prohiberi concupiscentiam rei alienæ per media illicita, puta per furtum, rapinā, fraudem, aliove modo iniusto, cuius actus exterior septimo præcepto eiusdem Decalogi fuerat prohibitus; non autem prohiberi concupiscentiam mediæ, ac via iusta. part. 7. tract. 9. ref. 11. Nec qui perdit magnam quantitatem peccat, dummodo nulli præiudicet. Secus autem si id fieret cum deprimimento notabili filiorum, & vxoris, subtrahendo eis alimēta debita, vel ob hoc sit impotens ad solvendum debita. Item mortale erit, si est causa propter ludam, vt exponantur filia, vel vxor periculo amittendi pudorem, vel solet admiscere fraudes in ludo, vel peierare, vel blasphemare, dū malè cedit alea, vel odio prosequi, & iniuriis afficere lucrantem: vnde huiusmodi nō sunt absolventi, nisi desistant. Non tamen ob id, qui lucratus est, tenetur restituere perdati, n̄ si alia circumstātia concurrat reddens ludum iniustū. Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 1. c. 8. dub. 14. nu. 7. & seqq. ibid. ref. 37.

**Nec qui il- lum perdit, nisi quibusdam concurrentibus.**

**Et tunc nō absolventi, nisi desistant.**

**Luderi orationem Angelicam, Psalamos, &c. non est illicitum, nec vlla apparet irreverentia, si reverenter dicantur, cum recte Apostolo, vbique orare liceat, nec quod pro præmio huiusmodi preces proponantur, in ludo præsertim licito, & honesto, vlla simonia subesse videatur. Et hanc sententiam docet Sanchez citatus numer. 15. contra Lo-**

pez in instruct. p. 2. c. 32. in fine, part. 7. tr. 9. ref. 41.

7 Quis possit ludere? Respondeo Pri- mo: Clerici possunt ludendo expendere bona patrimonialia, & acquisita per testamentum, aut donationem, & quæ habent tanquam stipendium officii alicuius, vt ex officio docendi Grammaticā, aut quia est advocatus, sacrista, aut pulsar organa, aut cantat, aut propter similia: hæc enim omnia pro labore dantur sive clericis, sive laicis Ita Maior in dist. 24. quæst. 17. Item possunt liberè dispondere, ac proinde ludo infumere distributiones, quæ dantur clericis quotidie propter assistendum divinis officiis Itē de elemosynis pro Misiss, atque officiis Defūctorū: & de fructibus Capellaniarum, & Anniversariorum. Item de fructibus beneficiorum, & de bonis remanentibus ex illis fructibus: nam etiam post congruam sustentationem Clericis, ut verè illorum Domini. Vnde lucrantes ab eis non tenentur restituere, licet forte Clerici ludo insumentes talia bona, peccent mortaliter. Est communis. p. 7. 9. ref. 16.

**Possunt ludo expendere bona Clerici.**

8 Secundò. Equites Hierosolymitani, & alii Religiosi Ordinum Militariū, probabilius est posse aliquid ludo exponere, cum sint verè domini suorum bonorum, & antiquissima consuetudo ita interpretata sit eorum paupertatem. Ita Dicastillus de iust. lib. 2. tract. 18. disput. 5. dub. 8. num. 55. Contrarium tamen est etiam probabile quod docuit Sanchez 2 lib. 7. Moral. cap. 8. nu. 29. parte 2. tract. 15. ref. 154. & p. 7. tr. 9. ref. 17.

**Equites Hierosolymitani, & alii ordinū militariū.**

9 Tertio: Regularis non habet ius exponendi aliquid ludo prohibito, aut indecenti Religioso, qualis est ludus alearum. Si tamen ludus sit licitus, & honestus tūc potest exponere ludo aliquid modicum (dico modicum, quia vt ludat in magna quantitate non præsumitur voluntas Prælati:) reficiendi animum gratia Quod si Religiosus, ex portione sibi destinata ad sustentationem, aliquid subtrahit, parcè vivendo, potest tunc tuta conscientia illud exponere ludo, dummodo sit licitus, & honestus. Et hæc

**Religiosi quando possunt, vel non.**

hæc omnia docet Faustus *in spec. Confess.* disp. 32. quest. 21. num. 3. & seq. cui adhæret Dicastillus *de iust. lib. 2. tract. 18. disp. 4. dub. 6. num. 38.* cum hac tamen limitatione, nisi expressè à suo superiore, vel constitutionibus suæ Religionis interdictus sit quilibet ludus. Norandum porrò Leshum *lib. 2. cap. 26. dub. 5. nu. 36.* docere, posse Religiosum validè lucrari, & perdere notabilem summam, cum expressa superioris licentia, licet peccatum mortale sit. Cuius sententiam amplectitur etiam Amicus *tom. 5. de iust. disp. 28. sect. 4. n. 35.* Sed contra Leshum insurgit Dicastillus *loco cit.* citans Sanchez *p. 7. tr. 9. res. 14.*

*Cum licentia superioris potest exponere ludo magnam quantitatem.* 10. Quæres. An si Religiosus habuerit generalem licentiam expendendi aliquam quantitatem, possit validè illam ludo exponere? Negativè respondent communiter Doctores. Quorum opinio licet sit probabilior, & sequenda, ego tamen etiam contrariam probabilem existimo, quam docet Medina *in summa lib. 1. c. 14. §. 29. & alibi part. 2. tr. 15. res. 54. & p. 3. tract. 2. res. 65. & par. 7. tra. 9. res. 15.*

*Filius familias de quibus ludere possit.* 11. Quæro. Filius familias potest ludo exponere ea, quæ ex suo labore, & industria, aut sine vitio acquirit extra domū Patris constitutus. Item existens in domo paterna, si quid amplius suo labore, opera, vel ministerio acquirit quàm expendat pater in alendo. Præterea, filius familias, cui pater in curia Principis, vel in scholis studio literario vacanti alimenta exhibet, potest particulam aliquam suæ sustentationi destinatam ludo insumere, nempe quatuor, vel quinque pro centenario. Insuper, quâdo pater filio certam pecuniæ summam tradidit, ut ea se aleat, si filius parè vivendo aliquid ex eâ summa sibi reservet, licitè potest illud ludo exponere. Postremò, quando pater filio suo in scholis, vel in curia Regia commoranti pro sua sustentatione mittit non aginta, sciens ei sufficere octuaginta, tunc filius parè vivendo exponere potest ludo, non solum id quod sibi subtrahit, verum etiam alia decem Hurta *de iust. disp. 8. diff. 8. No.*

ta tamen cum Dicastillo *de iust. lib. 2. c. 18. disp. 4. dub. 2. num. 7.* quod de pecuniis missis à patre filio existenti in scholis, si filius familias magnam quantitatem in ludo exponat, ita tamen, ut ex reliquo sustentetur, nihil amplius à Patre ad sui sustentationem exigens, peccabit quidem, non tamen manebit obligatus ad restitutionem; neque etiam ille, qui ab ipso lucratus est *parte 7. tract. 9. res. 10. c.*

12. Quod si constet patrem nolle filium aliquid ludere, & ut ab illo lucrantes restituât: poterit nihilominus filius, quod eius ætas, & personæ qualitas postulat ludere, & si, qui lucrati fuerint, ad restitutionem non tenebuntur. Ita Salas *tract. de ludo dub. 10. num. 1. quæ secundum eundem dub. 11. procedunt etiam si filius existat in domo patris ibidem. res. solut. 6.* Immo si filius, qui potest v. g. perdere decem aureos, successivè lucratur quinquaginta, licet de subtilitate iuris non possit ludere totum quod lucratus est, quia filius familias patri acquirit, si tamen ludat eam eo, à quo lucratus est, & perdat, de æquitate conscientiæ, potest alter compensare id quod perdidit, & sic non tenetur restituere hoc quod lucratus est. Ratio, quia æquitati rationis innititur, quod si patri filius acquirit in ludo, quod etiam si totidem perdidit cum eo, à quo lucratus fuerat eius collusor, possit cum hoc ultimo lucro sibi compensare totidem quæ perdidit: ex æquitate enim naturali Pater, qui sensit hoc commodum, debet sentire hoc onus. Immo videretur, quod filius familias possit cum quocunque voluerit ludere, & perdere totam illam quantitatem, quam ludo lucratus est semel cum eo, quod ipse poterat aliàs ludere: cum hæc videatur esse voluntas interpretativa Patris, quando enim concessit tacitè, vel expressè filio facultatem aliquid ludendi, videretur tacito consensu dare illi facultatem ad ludendum totum lucrum. Sanchez *in opusculo tom. 1. lib. 1. capite 8. dub. 8. numero 7. & 3. part. 1. tractat. 8. resolutione 67. §. Nota, & part. 7. tract. 9. res. 7. & 9.*

*Etiã in vitio patre.*

*Et eam quantitatem totam, quam lucratus est, sive cum eodem collusore.*

*Sive enim alio.*

Ffff 2 Nec

*Et si lucra  
sue cum  
pecuniis,  
quas non  
potest alie-  
nare, non  
tenetur res-  
tituere.*

Nec obligare ad restitutionem filium familias, si noller, quando ludens cum pecunia Patris, quam non potest alienare lucraretur magnam quantitatem: quia in tali casu probabiliter defendi potest, admisceri donationem, ut communiter asserunt Doctores. de eo, qui agnoscebat maiorem peritiam alterius, nihilominus vult ludere. Ita Dicastillus *de iust. lib. 2. tr. 18. disp. 4. dub. 2. n. 13.* Qui tamen, & recte putat, contrariam sententiam, quam tueri Bonacina *Seresit. disp. 2. quest. 3. punct. 2. n. 15.* esse probabilior, & certam, si quis cum filio familias iudicet bona fide, putans filium posse quod ludat alienare, tunc enim filios familias teneretur restituere, quia contractus est nullus, & alter non consentit voluntarie in id quod nesciebat. *Ibid. ref. 8.*

*Sicut nec  
qui lucra  
sue ipso  
totum, quod  
potest illo  
anno ludis.*

13 Si quis tandem lusit cum filio familias, & lucratus est summam, quam in toto illo anno perdere poterat, potest collusor sine alia inquisitione lucrum illud retinere, quia melior est conditio possidentis: Secus si certus fuerit, eum amisisse cum aliis, quod poterat ludere. Sanchez *in opusculo. tr. 1. lib. 1. cap. 8. dub. 7. n. 6.* Dubitari potest an si collusor lucratus sit supra summam, quam filius familias ludere potest, debeat totum lucrum restituere an solum excessum. Alcozer *lib. de ludo cap. 10.* affirmat, totum restituendum, & consentit Medina *de rest. quest. 10.* Quia totus ludi contractus redditur tunc vitiosus. Melius tamen alii dicunt, solum excessum restituendum, quia quoad illud solum vitiatur contractus. Ita Sanchez citatus *num. 7. ibid. ref. 10.*

*Minoris lib.  
dere non  
possunt, in-  
fous Tutor  
videtur.*

14 Quinto: Aliqui putant contractum ludi Minoris esse validum, atque adeo Minorem teneri ad soluendum amissum, eum vero, qui lucratus est, non teneri ad restitutionem in foro conscientie. Ita S<sup>a</sup> Verb. *Ludus, n. 6. & verb. minorum, 5.* & alii. Sed probabilissimum est huiusmodi contractum non valere: & eum, qui a minore lucratur, teneri restituere, docent Gabriel, Armilla, Lopez, Angles & alii, teste Dica-

stillo *de iust. lib. 2. tract. 18. disput. 4. dub. 5. num. 31.* In facti autem contingentia si Minor nolit solvere, & si soluerit, collusor nolit restituere potest confessarius probabiliter, neque minorem ad solutionem, neque collusorem ad restitutionem obligare. *p. 3. tr. 5. ref. 44. & p. 7. tr. 9. ref. 13.*

15 Sexto: Licet servus, vel mancipium regulariter non possit in ludo alienare, seu perdere nisi ex consensu, saltem probabiliter presumptio sui domini, quia regulariter caret bonis: Si tamen illa habeat, ut contingit quando aliquid subtrahit ex eis, quae illi dominus ad sustentationem confert, & in aliis casibus, qui relati sunt Verb. *Servus, num. ...* potest ea ludo perdere, quia habet dominium eorum, & nullo iure impeditur de illis disponere. Iura vero quibus discernitur, quidquid servus acquirit, domino acquirere, vel intelligitur de acquisitis, operis domino debitis, vel iam contraria consuetudine esse mitigata: Huradus *de iust. disput. 7. diff. 18. & de contract. disp. 3. difficul. 3.* Quod si mancipium ludo intentus privaret dominum proprio labore, non teneretur restituere, nisi tantum pretii, quanti aestimaretur, ille labor, quo dominum fraudavit, & nihil aliud Dicastillus *de iust. lib. 2. tract. 18. disput. 5. dub. 7. n. 47. par. 7. tract. 9. ref. 16.*

16 Septimo: Vxor potest ludere, & qui cum ea ludit potest lucrum retinere in septem casibus. Primo, quando ultra dotem habet bona paraphernalia, quorum dominium, & administratio ad ipsam pertinet. Secundo, quando maritus exprisse aliquas pecunias concedit vxori, ut eas pro libito expendat. Tertio, quando maritus aliquam pecuniam summam vxori concedit, ut ornatus, & comptius sese induat, & ipsa restrictius vivendo ex his aliquid subtrahat. Quarto, quando maritus scienter permittit, ut aliquid pecuniae ludo exponat. Quinto, quando vxor habet administrationem bonorum. Sexto, quando vxor sua privata industria, & labore acquirit, & lucratur post-

*Servi pos-  
sunt in ser-  
vicio  
dominuli-  
dere, &  
qua.*

*Notandum.*

*Vxor quatuor-  
do, & quatuor-  
possit ludo-  
re.*

*post-*

postquam muneri suo, & curæ domesticæ planè satisfecit. Septimò, quando vxor ludit, & perdit ludendo eo more, quo cætera conjugata; forminæ eiusdem conditionis, & ita solent ludere. Nec maritus potest id ei prohibere, quia ob dotem, & societatem bonorum contractam illi debetur congrua, & competens sustentatio, quæ sanè comprehendit sumptus omnes ad ea omnia, quæ medio cres sui status, & conditionis solens in sumere, etiam ad competentem & honestam oblectationem. Vide Villalobos in 10. 2. 11. 28. diffi. 5. num. 3. part. 7. tract. 9. ref. 11.

**Adstantes** 17. Quicumque autem siue Clerici, siue laici notabili etiam tempore ludis prohibitis ludentes inspicunt, nisi ludi causa fiat, aut non corrigant, dum teneantur, vel ablit scandalum, non peccant mortaliter.

**Dubium de** 18. Quæst. 2. 9. numero 2. d. illentis quoad Clericos, & Religiosos, & adducit Bullam Pij V. in qua Clericis tam sæcularibus, quam Regularibus sub excommunicationis pœna hoc interdicitur. Sed pœna excommunicationis non fertur, nisi pro culpa mortali; ergo, & c. p. 4. tr. 4. ref. 183. in fine, & part. 7. tr. 9. ref. 40.

**Fraudibus** 18. Fraudem in Ludo. Omnis fraus, quando vis vel deceptio vel simulatio, qua legibus licet in ludis permitti solent licita est, & sine iniustitia contractus. Unde infertur. Primò, quod qui priores chartas habet in ludo, & securus iam est de victoria, potest adhuc augere sponsonem, ut plus lucretur, quia hæc est lex communis vtrique ludicæ. Secundò, qui certò scit se inferiores chartas habere, atque idè vincendum, potest simulatè, augere sponsonem, ut alter timeat, & recuset, ac relinquat ipsi, quòd oppositum erat. Tertiò, sciens se meliores chartas habere, potest merum simulare, & formidinem, ut aduersarius audacius pronocet, & augeat sponsonem. Quarto potest tacere, licet videat aduersarium accipere priores chartas quam deberet, propter

quem excessum debeat postea perdere, quod appositum est. Quintò, si habens optimum ludum, simulatè dicat, transeat, (Italicè *Vada à monte*) ad effectum decipiendi socium, ut sic eum incitet ad augendam sponsonem, licitè lucratur; sextò, potest quis numerare pauciora puncta, quam habet, & postquam contrarius exhibuerit plura, potest ipse licitè exprimere, quæ habet, & sic lucrari. Et hæc omnia docent Dicastillos de iust. lib. 2. tractat. 8. dispus. 5. dub. 3. num. 19. & Lugo de iust. tom. 2. dispus. 31. sect. 2. §. 3. numero 34. p. 7. tract. 9. ref. 43.

19. Si quis videat collusorem non numerare omnia puncta, quæ habet, quæ se numeraret, lucraretur, non tenetur illum admonere, nec suum restituere, suo errore, & absolute tenet Hurtadus de contr. dispus. 8. difficult. 7. & id quidem satis probabiliter. Cum contrarium etiam sit probabile, quod docet Azorius tom. 3. lib. 5. cap. 21. questio 3. & alij penes Sanchez. Alij item probabiliter asserunt sententiam negativam procedere in locis ubi adest consuetudo sic ludendi; secus autem affirmatiuam sententiam tenendam esse. Lessius lib. 2. capit. 26. dub. 2. num. 14. part. 7. tract. 9. resolutione 44. Inspector vero ludi non peccat contra iustitiam, si non admo-  
neat. ludentem errare computando puncta, vel non capiendo primum locum, nisi id promiserit, & ita non tenetur restituere, licet interdum peccet contra charitatem. Ita Nauar. & Vega verb. *Ludus casu* 19. quod verum est, etiam si teneamus, collusorem peccare contra iustitiam, si de iis non admonet, ut docuerunt Nauarr. Azor, & Molina, & ita docet Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 1. cap. 8. dub. 14. numero 2. ibid. in fine §. *Netas*.

20. Is qui fraudem facit, accipiens priorum locum, (Italicè, *Hauer il tras-primum loco, ò la mano*) si non constet præcisè cum annotatione prioris loci lucratum fuisse, siuere totum non tenetur restituere totum, quod neatur lucratur, sed quantum illud prioris loci iudicabitur valere. In quo

subscribo Nauarro. Si tamen contingat lucrari præcisè ratione solius prioris loci, quia habebant æqualia puncta, tunc tenebitur restituere non solum totum, quod lucratur, sed insuper tantundem, quod ipse amissurus erat, quia in eo casu fraus fuit causa totius illius damni, vt patet, quod non videretur præuidisse Nauarrus, Sanchez, & Trullench. Ita Dicastillus *de iust. lib. 2. tract. 18. disp. 3. dub. 3. num. 14.* Si quis tamen bona fide abripuit manum, non tenetur postea restituere. Villalobos *in summ. tomo 2. tract. 28. diff. 4. num. 13. part. 7. tract. 9. resolutione 45.*

**Qui petit si** 21 Item si collusor, qui est secundus  
**bi concedi** dicat primo, accepto sponsonem, si v-  
**aliquot pte** aum vel duo puncta concesseris, si pri-  
**atum, iussu** mus illud, vel illa concedat, secundus ius-  
**atur.** sè lucrum acquirat: nam est fraus intra  
limites ludi, & idem poterat alteri con-  
tingere. Ita Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 7. cap. 27. dub. 5. numero 5. ibidem resolutione 40.* Plura de fraudibus vide infra *tit. Restitutio ob ludum num. 34. & seqq.*

**Non licet** 22 Loca ad ludum. Illicitum est ex-  
**exponere** ponere domum iudo, & exponentes  
**domū ludo.** peccant mortaliter. Nam ministrant  
materiam hic & nunc deputatam ad  
vsum prauum, & in ipso exercitio pra-  
uio: ministrant enim taxillos, candelas,  
&c. actū ludentibus, blasphemanti-  
bus, &c. quæ non possunt hoc modo da-  
ri sine intentione mali euentus, aut abs-  
que eo, quod daantes ex circumstantiis  
fiant causa per se hic, & nunc illius effe-  
ctus prauī. Et disparitas de meretricibus,  
est, quia vsus domus non est ita proximè  
ordinatus ad fornicationem, sicut vsus  
taxillorum, alearum, &c. ad malos fines.  
Et non solum peccant mortaliter tales  
tenentes ludos, sed, si leuiores: ad resti-  
tutionem tenentur, in illorum defectu  
tenentur etiam ipsi. Ita Naldus *verb. Ludus, numero 6.* contra quemdam apud  
Lopez *part. 2. c. 32. §. 1. in scitu part. 2. tr. 15. ref. 65. §.* His ita, & *part. 7. tra. 9. resolu-  
tione 39.*

**Nec id Prin** 23 Nec ipsi Principes possunt con-  
**cipes possūt** cedere licentiam, vt quis domum ludo  
**permittere.** exponat: nam non potest dare licenti-

am peccandi mortaliter. Immo nec pos-  
se hoc permittere, & debere sub mortali-  
tates exponentes punire: quia sub hoc  
onere tenentur impedire mala Repu-  
blicæ, quorum omnium ludus dici po-  
test sententia. Ita Bellochius *parte 2. quest. 4. à numero 492.* Posse verò permittere  
ludum vulgò dictum *delli bonauoglia, &  
nel corpo della guardia* ad impediendum  
maius malum, primus scilicet, ad munda-  
dandam perditis nebulonibus Repu-  
blicam, secundum verò ad vitandam o-  
tium, &c. *parto 1. tractat. 15. resolutione 65. §. Secundo.*

24 Quæres, an ludere in Ecclesia sit  
peccatum mortale? Respondeo negati-  
uè, si fiat, ex aliqua rationabili causa, vt  
ad recreandum infirmum ibi existen-  
tem, aut quia sunt ibi aliqui, qui ad Ec-  
clesiam confugerunt, & ludunt ob ho-  
nestam recreationem. Si fiat, verò sine  
causa, erit solum veniale, modò abs-  
scandalum, & ludatur sine actibus inde-  
centiam loco facientibus, & ludi nō sint  
in ea specialiter prohibiti. Alcozer *lib. de  
ludo cap. 12. in fine, parte 7. tractat. 9. reso-  
lut. 38.*

25 Lucrum in ludo. Collusor, qui ere-  
dito perdidit potest licitè retinere, cite recipit  
quod alter soluit, quia licet leges irrita-  
uerint promissiones, & liberauerint vi-  
ctum ab obligatione soluendi, numquā  
tamen irritauerunt translationem do-  
minij, si acquiritur. Et id locum ha-  
bet, etiam si soluens ignoraret se non ef-  
se obligatum ad soluendum. Ita Lugo  
*de iust. disputat. 31. sect. 4. num. 67. part. 7.  
tractat. 9. resolutione 24.*

26 Item qui ludit animo non soluendi. Et qui lu-  
di, vel repetendi solutum, potest licitè  
lucrari, nec tenetur restituere, quod lu-  
cratus fuerit, quia tunc tantum inten-  
dit vt beneficio legis, in quo nulla est  
inæqualitas, quia etiam alter collusor  
posset id intendere. Nec est aliqua dece-  
ptio, quando non dixit collusori se solu-  
turum, & non reperitur: Si verò hoc  
dixisset eum decipiendū, teneretur ad  
restituendum ratione deceptionis, si ob-  
eam alter lusit. Ita Hurtadus *de contract.  
disp. 11. §. 8. dist. 5. Dicastillus de iust. lib. 2. tractat.*

*Et quāvis iurauerit, potest petere relaxationem iuramenti.*  
 2. tractat. 18. disputat. 3. dub. 3. num. 25. Si tamen lusor iurauerit non repetere pecunias lucratas non ludo prohibito, poterit ex communi Doctorum sententia tam ante, quam post solutionem petere relaxationem huius iuramenti. Dicastillus citatus num. 29. contra Molinam de iust. tom. 2. tract. 2. disput. 55. num. 7. Sotus item de iust. lib. 4. quasi. 5. artic. 2. docet, si liberaliter promittat, se nunquam repetiturum, non posse repetere, quia cessit iuri suo, & lex quæ dat repetitionem, est facta in gratiam, & beneficium perdatum: licet autem vnicuique iuri & facultati sibi concessæ renunciare. Sed oppositum videtur verius: nam si solum renunciauit simplici verbo absque iuramento, se non vsurum beneficio legis ei concedentis repetitionem, tunc in conscientia poterit repetere, vel retinere sibi pecuniam amissam, simplex enim cessio non priuat hominem iure, quod lex ei tribuit fauorem Reipublicæ: alioquin facillimè omnis vis legis redderetur inanis, & frustratoria, vt docet Rebellius part. 2. de oblig. lib. 11. quasi. 2. ibid. resolutio ne 26.

*Si excessus peritiam noverit sit colusori, potest alteri ludere, & lucrari.*  
 27 Quando minus peritus agnoscit peritiam alterius, quia illi vel experimento, vel per attestationem ipsius peritii illi contat, & nihilominus vult ludere, nihil illi debet restitui, sed licitè ab eo lucrabitur alter, quia cum sciens excessum velit ludere, reuera voluntariè cedit iuri suo, quod habebat ad seruandam æqualitatem in contractu Dicastillus citatus disput. 5. dub. 1. n. 8. ibid. resolut. 31. & part. 4. tr. 4. resolut. 186.

*Probabile est cogitatem aliquem stare ludo, & sic acquiescentem, posse sibi retinere in conscientia.*  
 28 Qui cogit aliquem stare ludo, potest ab illo lucrari in conscientia: Licet enim oppositum sit probabilius, quod docuit Comitolus lib. 3. quasi. 9. n. 2. & alij: tamen hæc etiam sententia est probabilis, quam nouissimè docuerunt etiam Trullench in decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 27. dub. 2. num. 2. & Dicastillus de iust. lib. 2. tract. 18. disputat. 5. dub. 2. num. 14. Caterum si quis vero metu, veraque coactione colludentem stare cogeret,

si lucraretur, teneretur restituere, si autem perderet, nulla facienda foret restitutio à coactio part. 2. tractat. 17. resolutione 27 part. 4. tractat. 4. resolutione 169. §. Notandum, & part. 7. tractat. 9. resolutione 32. & 33. Idem dic de eo, qui attraxit ad ludendum importunis precibus; potest enim licitè lucrum retinere, nec tenetur restituere, part. 2. tract. 17. resolutione 27. & part. 7. tractat. 9. resolutione 34.

29 Si quis in ludo exponat capitale minus (vulgò *il reslo*) sciens capitale minus colludentis esse minus suo, is licitè potest testaceptare, & sic magis lucro exponere, quam iacturæ. Et sic vsu acceptum capitale videtur nolle scommesse, quod vnus plus minus collatero respondeat. Et multi vendunt libertatem ad renigandum in tritremibus, tis, quæ longè superior est omni pecunia. Vide Salas de ludo disp. 13. n. 3. part. 1. tract. 8. resolut. 66 & part. 7. tr. 9. resolut. 35.

30 Si quis ludens pro se, & pro altero, sic paciscatur cum illo, cuius vice ludo, an possit diu perdit, si verò lucratus fuerit ex pacto portet tantum tertiam lucri partem; docet Sanchez in opusc. tom. 1. lib. 1. cap. 8. de re. dub. 23. num. 2. & 3 esse contractum iustum, si ludus sit prohibitus, & sic pœnæ subiectus, quia exponit se ludens periculo dandi pœnas legis, quas solus, qui ludit, perferat, & alter, vice cuius ludit, non tenetur ad aliquam partem pœnæ soluendam, nisi de hoc fecisset pactum. Si tamen, qui pecunias amisit, repetat coram iudice, & iudex iubet restitui, tenetur, qui partem lucri portauit, restituere, quia hæc non est propriè pœna, sed restitutio lucri ludo acquisiti, quod alter habet ius repetendi. Ita Sanchez ex Alcozerio. Lugo tamen de iust. tom. 2. disputat. 30. sect. 2. num. 52. obseruat sepe excusari posse hoc pactum ab iniusticia, quia in Societate, qui operam, & industriam apponit, & rursus dimidium capitalis, plus debet de lucro participare, & minus damni sentire, cum semper amittat operam, & industriam, part. 7. tr. 9. resolut. 36.

31 Si quis in ludo latruncolorum

italicè



Qui promissio (italicè di Senecchi) promissio dare (vt vulgè dicitur scacco matto cum pedina) non potest lucrari, si dederit cum pedite (italicè Pedina) facta Regina. Ita Alcozer pedite, facta Regina. traſtat. de ludo, cap. 20 & alij, contra Pa-  
 normitanum affirmantem iddicere, si promissio facta fuerit cum certo pedite, secus si generaliter: Sed id non valet; licet enim facta sit promissio cum certo pedite, cum tamen ex quo facta est Regina, aliter ducatur, quam pedes, promissio non verificatur. Idem docet Sanchez in opusculo. tom. 1. lib. 1. cap. 18. dub. 1. & 16. ibid. resol. 29.

Amiſſa in ludo non sunt debita in conscientia. 32 Solutio ob ludum. Valentia tom. 3. disputat. 5. quæst. 6. punct. 5. dub. 8. & alij, tenent, amiſſa in ludo soluenda esse in conscientia nam sic obligat promissio mutua de iure naturæ: neque irritatur iure positio, quamuis in aleatorum. C. de Religioſ. & sumpt. fundetur a. Etio ad repetendum. Sed contraria sententia Leslij lib. 2. cap. 16. dub. 4. est probabilior, nam cui darura Etio ad repetendum, a fortiori conceditur exceptio ad non soluendum, iuxta regulas iuris. Ex quo patet, quod si al. cubi perdenti non concedatur repetitio, aut ludentes beneficio legis concedentis repetitionem renunciauerint, perdens tenetur soluere in conscientia. Vide S. verb. Ludus n. 9. part. 2. traſtat. 17. resol. 8. part. 3. traſtat. 5. resol. 94. & part. 7. traſtat. 9. resol. 21. & 23.

Potest tamen qui vincit, victa retinere pecuniam. 33 Qui verò pecuniam vincit, non tenetur in conscientia restituere, quia leges, aut non intendunt restitutionem pecuniam semel soluta, vel si intendunt, non fuerunt in hoc sensu receptæ. Ita Salas de contraſtat. dub. 20. num. 6. part. 3. tr. 5. resol. 94. §. igitur & part. 7. traſtat. 9. resol. 22.

Restituere tenetur qui vicissat per fraudem. 34 Restitutio ob ludum. Tenetur restituere, si quis aliquid lucratus est per fraudem, etiamsi de hoc dubitet, quia in dubio non potest acquirere. Imò Nauarrus, Reginaldus apud Bonacjinam de restituere. disputat. 2. quæst. 3. punct. 2. num. 7. tenent, fraudulosum, dubium, an cessante eius fraude, collusor lucraturus fuisset, teneri aliquid plus restituere.

Aut de hoc dubitaret.

re. Sed ipse merito id negat, quia in dubio melior est conditio possidentis. part. 4. traſtat. 3. resol. 75. & parte 7. traſtat. 9. resol. 48.

35 Qui impedit, ne iudex condemnet aliquem ad restituendum lucrum ex ludo prohibito, tenetur restituere, si impedit per vim, aut fraudem: Quia per iniuriam impedit, ne victus possit recuperare id, ad quod leges, ei ius acci- buit. Si autem absque vi, vel fraude impediatur, non tenetur, quia vitetur iure suo, ne condemnetur Molina de iust. tom. 2. traſtat. 2. disputat. 54. part. 7. traſtat. 9. resol. 27. Quod si minetur accusatio- nem, & repetitionem, nec tamen habeat animum accusandi, & repetendi, potest retinere summam, quam à lucrante accusatore extorsit. Ita Lesius lib. 2. cap. 26. dub. 3. num. 21. Nec obstant, quæ adducit Molina de iust. tom. 2. traſtat. 2. disputat. 54. contrarium tenens; quod scilicet dolus dederit causam contractui: quia non est dolus malus, sed iniustus, de quo iura sunt intelligenda; sed iustus; nam iuste poterat minari accusa- tionem siue haberet animum, siue non. Neque victor præcisè dedit, vt victus deponat animum, sed vt re ipsa non accuset; vel reperat, & iuri accusandi, vel repetendi cedat, quorum vtrumque ille præstat; potest ergo pro eo aliquid accipere. Ibid. resol. 28.

36 Quando quis excellit in peritia ludendi, & excessus peritiæ non est notus collusori affirmant communiter doctores, debere restituere lucrum restitit Lugo de iust. tom. 2. disput. 31. sect. 24. §. crari. 4. num. 44. Sed ego negatiuam sententiam esse probabilem puto; Plures pro ea rationes adducit idem Lugo, & Salas traſtat. de ludo dub. 25. num. 2. Si tamen is, qui imperitior est, excessum alterius colludentis sciat, vel ab eo monitus, vel aliaratione, & nihilominus, velit ludere, peritiorem lucrari posse, quia sciens, & volens nulla sit iniuria, communis est ferè Doctorum sententia, pene Salas ubi supr. num. 4. part. 4. traſtat. 4. resol. 186. & part. 7. tr. 9. resol. 29. & 30. & 31.



Fraudes in ludo vetita & obligantes ad restitutionem. Dicitur se habere plura puncta, quae habeant.

37 Qui accusavit plura puncta, & collusor non advertit, tenetur restituere. Dicastillus de iust. lib. 2. tractat. 8. disputat. 5. dub. 3. num. 2. & num. 17. recte obsequatur, eum qui scienter solvit minus pretium, quam amisit, teneri ad restituendum defectum illum, etiam si collusor ex inadvertentia, vel errore putet totum sibi iam solutum. Idem dicendum de eo, qui dicit habere se plura puncta, quam habet, etiam si ostendit ab aliis numeranda, sed ea non numerantur. Ratio est, quia praedictae fraudes non sunt permittae in ludo, item qui solus sit se amisisse in ludo, tenetur manifestare veritatem, quando de ea inquitur, etiam si iudices errore ducti iudicent ipsum lucratum fuisse, nisi approbatur inter se ludentes pacti fuerint, vel consuetudine constet licere. Ita Alcozer cap. 10. dub. 3. part. 7. tractat. 9. resolutione 47.

Suffragans chartas, &c. Signans taxillos,

38 Qui vititur fraudibus in ludo, vt suffragando chartas, vel signis peculiariibus illicitis notando, aut age quadam, eas componendo, vel supponendo taxillos adulteratos, &c. tenetur ad restituendum non solum quantum huiusmodi deceptionibus, & fraudibus fuit lucratus, sed etiam quorum fuerit compertum impedivisse, ne alius lucraretur, quia totum hoc damnum intulit. Reg. tom. 1. lib. 10. c. 25. num. 385. part. 7. tr. 9. resol. 48. Si vero videatur chartas alterius absque fraude ex sola negligentia alterius licite lucratur, focus si viderur, quia eo modo se ponit vt videre possit, vel quia, habet alium videntem ludum alterius, qui eum admonet, quia sic est aperta fraus Trullenchi in decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 27. dub. 2. num. 4. Idem dicendum de eo, qui chartas dignoscit a tergo, quando uec eas signavit, nec propter usum, quia saepius in eadem chartis lusit cum aliis, eas facile dignoscit, quando enim vterq; aequo potuit chartas dignoscere, licet alter diligentius signa aliqua obseruauerit, hoc eius industriae, & attentioni deputandum est, Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 1. cap. 8. dub. 12. num. 5. Quod si inquiras hic, an quando socij contra

Summa Diana.

socios ludunt, possit socius admonere socium de chartis suis, vt sciat quomodo se gerere debeat? Respondetur, in hoc standum esse ludi illius peculiariibus legibus; aliquando enim fas est, aliquando non aliquando possunt se signis manifestis iurare, aliquando occultis, aliquando neutris. Ita Sanchez ex Alcozerio. ibidem resolutione 50. & 52.

39 Si quis falso asserat se habere, vt vulgo dicitur Primera, vel v. gr. 50 puncta, & proiciat chartas in mensam, quas alter collusor ex errore collegit, vel quia non curavit illas aspicere, vel quia statim credidit, & sic iuste lucratus est, tenetur lucrum restituere. Et si iam ludus finitus erat, & alter collusor lucraturus est, quia habebat plura puncta, non tantum tenetur illud restituere, sed etiam quod in illa manu erat perditurus. Item quando alter minus soluit, quam perdidit, & quam erat in sponsione, ex negligentia lucrantis, tenetur restituere, est enim lex recepta in ludo, quod in pecunia non debet esse fallacia. Item si iudices, vel arbitri iudicent contra veritatem, etiam bona fideis, in cuius fauorem indicatum est, tenetur lucrum restituere, cognita rei veritate, quia supra dicta sententia fuit lata ex falsa praesumptione. Et haec omnia docet Sanchez in opuscul. tom. 1. lib. 1. cap. 8. dub. 12. numero 11. & seqq. part. 7. tractat. 9. resolutione 62. Vide etiam supra num. 37.

Vel falso asserat, se via esse, & habere plura puncta, quae habeant.

Valea dignoscens a tergo,

40 Quando ex duobus alter ludit cum falsis chartis, vel taxillis, ait Victoria apud Lopez de controuers. lib. 2. cap. 22. non solum hunc teneri ad restitutionem, si lucratur, sed etiam alterum colludentem, quia cum debeat inter colludentes seruari aequalitas, sicut vni licite non potest, ita nec alter. Sed contrarium dicendum cum D. Thoma 2. 2. quaest. 32. art. 7. ad 1. quia in hoc casu inaequalitas procedit, ex malitia non vtriusque, sed alterius tantum, cui soli imputanda est. part. 4. tractat. 4. resolutione 109.

Vincens ludens cum falsis chartis, non tenetur ad restitutionem.

41 Qui scienter fraude usus est in ludo, tenetur etiam restituere id, quod ex lu-

Gggg

ex lu-

*tionem ob fraudes, quas expensas possit adducere.*  
 ex lucro dedit amicis, id est, de baratro. Secus si bona fide lucratus fuerit, quia illud bona fide consumpsit. Deinde iniuste lucrans, non tenetur restituere id quod ex communi pecunia soluitur pro chartis, pro lucernis, pro bellariis, & similibus aliis rebus, quia hæc omnia data sunt utroque consentiente: quod procedit etiam, quando his, qui perdit, non est sui iuris, modo consumpra sint in ea quantitate, de qua ille poterat dispendere. At si quis lucratus est ab eo, quem vitaxit ad ludendum, non poterit adducere has expensas, quia attractus non censetur illis consentire. Ita Trullench in Decal. to. 1. lib. 7. cit. 20. dub. 2. num. 7. part. 7. tract. 9. resolutione. 54.

*Maritus amittens notabilem quantitatem ad quid tenetur.*  
 42 Maritus notabilem quantitatem in ludo amittens nec ipse, nec collusores tenentur restituere uxori, nisi forte amiserit bona dotis, quæ in specie erant conseruanda; tunc enim ludus esset illicitus, & postea vxor illa reperere, & extrahere à lucrante, quod si non erant in specie conseruanda, tenetur vis refarcire illud damnum ex propriis bonis, & mulier potest eam recompensatione petere à possidente bona mariti, quæ videntur tacite hypothecata pro dote vxoris. Molina de iust. tomo 2. tract. 2. disputat. 520. num. 5. part. 7. tract. 9. resolutione 18.

*Ludens aliena pecunia quando tenetur restituere.*  
 43 Ludens aliena pecunia, non facit lucrum suum, quod ludendo acquirit, ut accidit, quando fur, vel usurarius, vel depositarius, alienam pecuniam suo nomine ludo exponit, & vincit, si fur non haberet aliquid proprium, secus si habuerit quod traderet vincenti, si perdidisset, vel nisi aliter constet de intentione collusoris, qui perdidit. Trullench citatus dub. 4. num. 6. & idem dicendum cum Lugo tomo 2. disput. 38. sect. 2. num. 13. & seqq. de eo, cui cum pecunia in ludo deficeret, clam eam à collusore surripuit. Si enim fur non habebat vnde pecuniam illam restitueret, non poterit ludum retinere; secus si habebat ibid. ref. 19.

*Ludens cum fure, quæ.*  
 44 Ludens cum usurario, vel fure, potest sibi retinere rem ludo acquisi-

tam, si eius rei dominium spectabat ad usurarium, vel furem, ut accidit, quando fur ludendo, vel negociando pecunia furtiua comparauit sibi alias pecunias, vel res; istarum enim rerum, vel pecuniarum factus est dominus, consequenter ludens cum fure potest eas acquirere, sibi que retinere, cum eas acceperit à vero domino. Si vero dominium illius rei non spectabat ad furem, vel usurarium, ludens cum fure, vel usurario non potest sibi rem ludo acquisito retinere, postquam cognouit alienam esse, tenetur enim ratione rei acceptæ rem domino restituere, aut ipsi furi ut recuperet æquale. Addo tamen, furem in huiusmodi casu teneri restituere valorem rei, immo etiam teneri de ejectione. Bonacina de rest. disput. tione 2. questione 3. puncto 2. num. 18. ibidem resolutione 20.

45 Petes. An si tantum perdas cum aliquo quantum illi ob fraudes debes restituere, v. g. centum, possis debitum compensare, & liberari ab alia restitutione? Respondeo cum Sanchez in opuse. tomo 1. lib. 1. cap. 7. dub. 20. Si cum alio diuerso perdas, vel cum eodem in eodem ludo, sed alia die, te non liberat à restitutione faciendâ: quia hic ludus secundo est alius contractus diuersus, in quo ille alius iuste lucratur, & ex vi cuius debes soluere nouum debitum: non ergo potest satisfieri vnica solutione duplici debito diuerso. Difficultas est, quando in eodem ludo perdis cum eodem id, quod per fraudem iniuste lucratus fueras. Armilla verb. Ludus, numero 7. Negat esse amplius obligationem restituendi, quia iurum dicitur, quod in fine ludi restitatur, quod Sanchez dicit probabile dubio 19. numero 5. contrarium tamen verius est, ut faretur idem Sanchez cum aliis. Quod autem dicitur lucrum esse solum, quod manet finito ludo, habet solum locum in filio familias, qui ex consensu Patris censetur habere facultatem exponendi iterum ludo lucrum, donec omnino absoluitur, parte 7. tract. 9. resolutione 31.

In voto, & iuramento non ludendi datur paritas materiae. Quae non semper desumitur ab eodem capite.

46 In voto, & iuramento non ludendi datur paritas materiae, quae desumi debet in ordine ad id, quod uouens, & iurans primario vitare intendit. si enim intendit se priuare delectatione, quae est in ludo, parua materia erit parua recreatio. Si autem finis fuit, non consumere tempus in vanum, parua materia erit parua mora. Rursus, si finis fuit vitare iacturam pecuniae parua materia erit parua iactura. Et tandem, si finis fuit vitare rixas cum domesticis, aut coludentibus, aut blasphemias, &c. tunc parua materia desumenda erit ex occasione data illis talium peccatorum. Ita Sanchez in summo, tomo 1. lib. 3. c. 18. num. 2. & 3. p. 5. tr. 5. ref. 38.

Sed de voto & iuramento non ludendi plura. Vide verb. Votum num. 25, 46. & 47.

De sponsionibus item in ludo adhiberi solitis. Vide verb. Sponsio.

De Religiosis ludentibus illicite, seu sine licentia, vide plura parte 9. tractat. 6. resolutione 25.

LUXURIA.

Luxuria descriptio & species.

1 \* Luxuria in generali, prout hic eam accipimus, est deordinatus concubitus, aut actus sensitius per se ad illum ordinatus. Eius species sunt, simplex fornicatio, adulterium, stuprum, sacrilegium, incestus, rapus, peccatum contra naturam, delectatio turpis, oscula, tactus, & intuitus turpis. Est per se peccatum mortale, prohibetum partim in sexto praeepto Decalogi, partim in nono. Vide de singulis sub propriis nominibus\*.

An licet inspicere coitum bestiarum? Ipsarum, vel

2 Petes primo hic. An licitum sit aspicere coitum bestiarum, aut ipsarum, vel hominis turpia? Respondet Grando in part. 2. contr. 6. tractat. 4. disput. 7. num. 3. se non damnaturum de mortali inspicientem verenda bestiarum turpiter commota, vel etiam illarum coitum, quia neutrum istorum multum prouocat ad luxuriam. At coitum ho-

minum, aut verenda humana contrarij sexus studiosè inspicere, esse mortale, quia valde pugnat cum honestate naturali, & est notabilis causa commotionis sensualitatis. Secus verò si quis breuiter & per transennam aspiceret, aut aspiceret ille, qui attentata ætate, aut complexione, prudenter iudicaret, non esse sibi periculosum. Sed in his materiis caue, & quasi à facie colubri fuge. p. 3. tr. 5. ref. 88.

hominis turpia

3 Petes secundò. An in rebus venereis detur paruitas materiae? Affirmatiuè respondent Sala in 1. 2. disputat. 6. sect. 21. num. 149 Marchantius q. 9. post. ad Decalog. cap. 6. quæst. 2 & alij, & cum aliqua formidine Lessius lib. 4. c. 3. dubio octauo. Quia delectatio venerea ex solo vsu capta plerumque, vt diximus, non est mortale. Deinde, non potest assignari ratio, cur in hac materia, sicut & in alijs, non detur paruitas, nam quemadmodum litigium ex eo quoddam disponit ad homicidium, non semper est peccatum mortale, sicut etiam haustus immoderatus ad ebrietatem disponens; quia nimirum sunt dispositiones peccatorum remota: ita, quamuis dicat Galenus, omnem actum venereum esse initium pollutionis, non statim sequitur, esse peccatum mortale, quia potest reuiter & remote ad illa disponere. Descendendo autem ad particularia: Marchantius probabilè putat, oscula inter solutos, si absit periculum pollutionis, aut consensus in vltiora, non esse peccata mortalia, dummodo etiam non sint cum magno libidinis ardore coniuncta. (Syluius verò in 2. 2. quæst. 154. artic. 4. conclus. 4. distinguit. Aut delectatio, quæ in osculis & amplexibus sentitur, est merè sensiblis, consistens in proportionè obiecti ad sensum tactus, & non est aliud, quàm delectatio de re blanda, tepida, leni, tenera, &c. absque alia delectatione turpia: aut est delectatio coniuncta cum commotione carnis & spirituum generationi infernentium. Et tactus & oscula cum priori delectatione non esse libidinosa & mortalia, cum postteriori delectatione esse mortalia.

Et an in rebus venereis detur paruitas materiae?

Gggg 2

talia,